

Trusters behandling i Sverige

Advokat Ulf Bergquist och biträdande jurist Lina Fällström skriver om vad trust är och hur de kan behandlas.

Truster finns ej som svenskt rättssubjekt. De är däremot mycket vanliga i anglo-saxiska länder, såsom Storbritannien och USA.

Det finns en Haagkonvention från 1985 avseende trust. Konventionen har dock ej ratificerats av Sverige. Konventionens regler om bland annat erkännande av trust gäller således ej i Sverige.

Anmärkas kan också att i EU-kommissionens förslag till kommande EU-förordning om arv och testamente har uttryckligen fastslagits att förordningen ej skall omfatta trust.

I svensk rättspraxis och doktrin har trust varit mycket sparsamt behandlade ur civilrättsligt perspektiv, men däremot något oftare ur skatterättsligt perspektiv. Regeringsrätten har dock i de flesta fall avvisat begäran om förhandsbesked om trust.

VAD ÄR EN TRUST?

Låt oss först ge en kort redogörelse för vad en trust är. Redogörelsen kommer inte att på något sätt vara uttömmande, utan ha just inriktning på det nedan beskrivna exemplet.

En trust har en stiftare (settlor) som till exempel i sitt testamente (will) överlämnar sin kvarlåtenskap till en trust istället för till sina arvingar. Stiftaren utser i sitt testamente minst två förvaltare (i enlighet med brittiska bestämmelser). Förvaltarens uppgift är att förvalta egendomen och att utge avkastningen/kapitalet till de förmånstagare (beneficiaries), som stiftaren angivit i sitt testamente. Vid en så kall-

ad "fixed trust" har stiftaren angivit exakt vilka personer som skall vara förmånstagare. I en så kallad "discretionary trust" avgör förvaltare vilka som skall vara förmånstagare.

En brittisk trust är enligt brittisk rättsuppfattning inte en juridisk person. I Storbritannien anses förvaltare vara ägare av trustens tillgångar. Ägare är således inte ett dödsbo, inte trusten och inte förmånstagarna. Dock får trustens tillgångar inte sammanblandas med förvaltarens egna tillgångar. Trustens tillgångar kan inte tas i anspråk varken av förvaltarens eller av förmånstagarens borgenärer. Förvaltare har rätt att sälja trustens tillgångar och att förvärva annan egendom i den sålda egendomens ställe. Den nyköpta egendomen ingår då i trusten. Förvaltare bär personligt ansvar för trustens skulder.

En amerikansk trust är enligt amerikansk rättsuppfattning en juridisk person. Förvaltarens ställning blir då som företrädare för denna juridiska person (i USA är det tillräckligt med en förvaltare). Förvaltare är ej personligt ansvarig för trustens skulder.

EXEMPEL

För att lämna några civilrättsliga synpunkter på trusters behandling i svenska arvsrättsliga situationer, skall vi ta avstamp i ett exempel som inte är alldeles ovanligt förekommande i praktiken.

Sixten (stiftaren) skriver i sitt testamente att vid hans död skall all hans egendom tillfalla en trust. Förvaltare

skall vara två brittiska advokater. Förmånstagare till avkastningen ur trusten skall vara Sixtens båda brorsdöttrar. Först när brorsdöttrarna blivit 30 år skall de få äganderätt till fastigheten. Sixtens närmaste legale arvinge är hans bror. Sixtens egendom består utöver tillgångar i Storbritannien också av en faderneärvd fastighet i Dalarna. Sixten var brittisk medborgare och hade under större delen av sitt liv varit bosatt i Storbritannien (men hade svenska föräldrar).

FRÅGESTÄLLNINGAR

Efter Sixtens död skall en boutredningsman förordnas i Sverige enligt svenska regler. Tingsrätten, boutredningsmannen, Skatteverkets bouppteckningsenhet och Lantmäteriets inskrivningsavdelning ställs nu inför följande frågor:

1. Vem är behörig att ansöka om att boutredningsman skall förordnas? (Fråga för tingsrätten.)
2. Vem skall i bouppteckningen uppställas som dödsbodelägare? (Fråga först för boutredningsmannen och sedan för Skatteverkets bouppteckningsenhet.)
3. Vem skall antecknas som lagfaren ägare av fastigheten i Dalarna? (Fråga för Lantmäteriets inskrivningsavdelning.)

RÄTTSANALYS

Behandlingen av en trust i svensk rätt kan utgå från två huvudalternativ. För att belysa alternativen tar vi det ovan beskrivna exemplet i anspråk.

vid arvsrättsliga situationer

**ALTERNATIV I: EN TRUST
ACCEPTERAS EJ I SVENSK CIVILRÄTT.**
För detta alternativ talar dels att Sverige ej ratificerat Haagkonventionen avseende trustar, dels att Regeringsrätten i flera fall avvisat mål om skattefrågor med anknytning till trustar.

Om en trust överhuvudtaget ej accepteras i svensk rätt, kan man fråga sig om i vårt exempel stiftarens testamente ej alls skall beaktas vad gäller tillgångarna i Sverige. Resultatet skulle då bli att dessa tillgångar tillfaller närmaste legale arvingen d.v.s. Sixtens bror. En följdfråga blir i så fall om brodern skall betraktas som dödsbodelägare eller som legatarie. Om den avlidne alla tillgångar beaktas har brodern ej erhållit en andel av boet, utan bara en specifik tillgång (fastigheten i Sverige). Han är då ej att betrakta som dödsbodelägare utan bara som legatarie. Men vem är då dödsbodelägare? Om bara tillgångarna i Sverige beaktas, blir brodern ende dödsbodelägare, eftersom han skall erhålla hela boet.

En annan möjlighet är att testamentet enligt principerna bakom ärvdabalken 11 kap. 1 § tolkas enligt testators vilja. Testators vilja i vårt exempel var ju uppenbarligen att fördelen av tillgångarna skulle tillfalla brorsdöttrarna och ej brodern. I så fall skall fastigheten med en extensiv testamentsuttolkning tillfalla brorsdöttrarna. Men testators vilja var ju inte att brorsdöttrarna skulle få omedelbar tillgång till fastigheten. Fram till 30 års ålder skulle de bara erhålla avkastningen. Samma fråga som ovan om legatarier/dödsbodelägare uppkommer.

**ALTERNATIV II: EN TRUST
ACCEPTERAS I SVENSK CIVILRÄTT.**
I detta alternativ bereder särskilt den brittiska trusten problem. I det fallet skulle förvaltarna ligga närmast till att upptas i bouppteckningen som döds-

bodelägare, samt vara de som inskrives som lagfarna ägare till fastigheten. Lagfarten skulle ge förvaltarna rätt att sälja egendomen. Men om brittiska regler om trustar skall tillämpas skulle samma lagfart inte innebära att förvaltarnas borgenärer kan ta fastigheten i anspråk för förvaltarnas egna skulder.

Den amerikanska trusten bereder inte lika stora problem. Den skulle kunna behandlas på samma sätt som andra utländska juridiska personer. Trusten skulle då antecknas som dödsbodelägare i bouppteckningen och inskrivas som lagfaren ägare av fastigheten.

SLUTSATSER

Enligt vår mening bör alternativ I väljas. Detta gäller i vart fall så länge Sverige inte ratificerat Haagkonventionen avseende trustar och inte infört specifika egna svenska regler om separationsrätt för egendom som ägs av förvaltare (och som de fått lagfart på).

Vi anser inte att amerikanska och brittiska trustar bör behandlas olika, även om vi erkänner att de amerikanska trusterna skulle bereda mindre problem för det svenska rättssystemet. De materiella regler som rör trustar skiljer sig åt mellan olika länder och i vissa fall även mellan olika delstater. Det skulle vara förenat med stora svårigheter för svenska myndigheter att avgöra vilka trustar som kan accepteras och vilka trustar som ej kan accepteras.

Återstår då frågan om man helt skall bortse från testamentet eller om en tolkning skall ske i enlighet med ärvdabalken 11:1. Vi anser att testators vilja bör ges stark ställning, varför brodern i vårt exempel ej bör erhålla fastigheten utan istället brorsdöttrarna.

Men testators vilja var ju inte att brorsdöttrarna skulle ha omedelbar tillgång till fastigheten, utan att förvalt-

ningen skulle utövas av förvaltarna till dess brorsdöttrarna fyller 30 år. Förvaltarna bör då anses insatta som särskilda förvaltare enligt föräldrabalken 12:1 st. 2. Eftersom laglott ej finns i England och engelsk arvsrätt skall tillämpas enligt IDL 1:1, så gäller den särskilda förvaltningen även om brorsdöttrarna uppnått myndighetsåldern.

Brorsdöttrarna bör vara de som erhåller lagfart som ägare av fastigheten, dock med inskrivning att fastigheten står under särskild förvaltning. Fastigheten kan då också tas i anspråk av brorsdöttrarnas borgenärer.

Eftersom den avlidne var utländsk medborgare skall enligt IDL 2:6 st. 1 det svenska arvskipet bara omfatta egendom i Sverige. Brorsdöttrarna bör betraktas som dödsbodelägare, då de skall erhålla all egendom i Sverige.

Även förvaltarna bör kallas till bouppteckningssammanträdet.

Såväl brorsdöttrarna som förvaltarna bör vara behöriga att ansöka om förordnande av boutredningsman.

Om det rör sig om en "discretionary trust", där förvaltarna kan avgöra vilka som skall bli förmänstagare, bör lagfart för fastigheten endast beviljas för dödsboet. Dödsboet (fastigheten) bör stå under boutredningsmannens förvaltning till dess att förvaltarna beslutat vilka som skall bli förmänstagare. Några dödsbodelägare kan ej anges i bouppteckningen. När förmänstagare utsetts bör tilläggsbouppteckning upprättas. ■

Ulf Bergquist

Lina Fällström

Ulf Bergquist är ofta förordnad som boutredningsman i internationella dödsbon.

Lina Fällström är biträdande jurist på Bergquist Advokatbyrå.

Ulf Bergquist.

Lina Fällström.